
Prvi rezultati monitoringa aktivnosti funkcionera¹ tokom izborne kampanje (4-15. marta) i tokom perioda "suspendovane izborne kampanje" (16. marta - 10. maja)

Funkcionerska kampanja bila je tokom prvih 11 dana izborne kampanje **intenzivnija i značajno vidljivija od stranačkih aktivnosti**.

Istraživanja organizacije Transparentnost Srbija iz poslednjih osam godina pokazuju da **kampanja** kroz promotivne aktivnosti najviših funkcionera **traje praktično bez prekida od 2014. godine**, a da se nakon raspisivanja izbora ta kampanja samo intenzivira. U tom smislu nije bilo promena ni u periodu od 4. marta, kada su izbori raspisani, do proglašenja vanrednog stanja, 15. marta 2020. i odluke Republičke izborne komisije da se prekidaju izborne aktivnosti.

S obzirom na to da je reč o veoma kratkom periodu, u ovom trenutku nije moguće vršiti relevantna poređenja podataka o broju aktivnosti po kategorijama. Pojedinačni **primeri**, međutim, **moгу ukazati na to u kom pravcu je kampanja krenula**.

Tako je Aleksandar Vučić za tih 11 dana, kao predsednik države, položio **dva kamena temeljca i organizovao posetu „Krušiku“ sa masovnim okupljanjem zaposlenih**. U tom periodu zapažena je samo jedna njegova stranačka aktivnost - kao partijski lider posetio je privatnu firmu i tamo se, u društvu selektorke ženske košarkaške reprezentacije i predsednice vlade sreo sa kandidatkinjama za poslanice sa liste SNS. Tom prilikom je novinarima dao niz izjava o državnim pitanjima, od kojih su neka bila van njegove nadležnosti. To mu je obezbedilo dodatno prisustvo u medijima u informativnom programu, van izbornog bloka.

Tokom izborne kampanje, ali i vanrednog stanja, Aleksandar Vučić je nastavio **praksu dramatičnih "obraćanja naciji"**. TS je notirala takva obraćanja i u 2019. godini, u uporednom periodu kada nije bilo izbora niti kampanje. Koliko je zaista bilo potrebe za ovim vidom komunikacije prema građanima dobro ilustruje izveštaj sa jednog takvog događaja, od 12. marta 2020. Tada se, kako je saopšteno, "Predsednik Republike Srbije Aleksandar Vučić obratio naciji povodom izuzetno složene situacije u kojoj se Srbija danas nalazi, jer prvi put posle mnogo decenija istovremeno imamo uticaj jedne teške i velike bolesti i zaraze koja je pogodila svet i našu zemlju, suočavamo se sa teškom migrantskom krizom, kao i krizom sa cenama nafte". Do danas javnost u Srbiji, ili "nacija", nije saznala šta se desilo sa suočavanjem Srbije sa teškom migrantskom krizom i zbog čega bi niske cene nafte uopšte predstavljale problem za Srbiju.

Dok su stranački i drugi skupovi obustavljeni nekoliko dana pre proglašenja vanrednog stanja, **promotivne aktivnosti funkcionera su i dalje trajale**, pa su i tih dana gradonačelnici sadili drveće, otvarali fudbalske turnire, a republički zvaničnici delili ključeve od stanova.

---

¹TS u ovom ciklusu posmatra 26 funkcionera - predsednika Srbije, predsednicu vlade, 12 potpredsednika i ministara i 12 lokalnih funkcionera. Tabela sa prikazom aktivnosti u ovom preseku dostupna je na sajtu TS: https://transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Funkcionerska_kampanja_2020-2019_-_aktivnosti_funkcionera_-_uporedna_2013-2020.xlsx

Promotivne aktivnosti tokom "nekampanje"

U periodu koji je usledio, po zvaničnom prekidanju izbornih aktivnosti, promotivne aktivnosti funkcionera su bile još intenzivnije i vidljivije. One su uglavnom bile povezane sa borbom protiv virusa, prijemom i podelom donacija, ali nisu izostale ni posete gradilištima.

U tome su **prednjačili Aleksandar Vulin**, koji je tokom tih 56 dana (od 16. marta do 10. maja) imao 52 promotivne aktivnosti, Zoran Đorđević sa 28, i Aleksandar Vučić sa 11. Među lokalnim funkcionerima, (gde TS tokom ovog monitoringa prati aktivnosti u gradu Beogradu i pet gradskih opština, Novom Sadu, Nišu, Šapcu i Novom Pazaru) izdvajaju se **zamenik gradonačelnika Beograda Goran Vesić** sa 26, predsednik opštine Zemun Dejan Matić sa 11 i gradonačelnici Šapca i Novog Pazara Nebojša Zelenović i Nihat Biševac sa po 10 promotivnih aktivnosti.

Primeri

Kao karakteristični primeri iz tog perioda mogu se izdvojiti "**donatorske aktivnosti**" ministra za rad, koji je potpisivao ugovore o prijemu donacija pred posterima Aleksandra Vučića ili logoom donatora, a potom je lično ne samo razvio pakete po ustanovama socijalne zaštite, nego i nosio pakete da vrata i fotografisao se sa njima.

Nastavljena je i praksa da se mnogo šta dešava "**na inicijativu**" ili "**uz odobrenje**" **Aleksandra Vučića**, iako je najčešće reč o odlukama ili aktivnostima koje nisu u nadležnosti predsednika Republike.

Tako je načelnica Nišavskog okruga obavestila javnost da je "predsednik Vučić" sa saradnicima "poslao jugu Srbije" pet šlepera pomoći. Zamenik gradonačelnika Beograda delio je 10.000 zastava Srbije "u ime" predsednika Srbije. Ni grad Beograd ni kabinet predsednika nisu odgovorili na zahteve TS² u vezi sa ovom akcijom. Od ministra spoljnih poslova moglo se čuti da se letovi za prevoz državljana Srbije iz inostranstva organizuju po odobrenju kabineta predsednika, nakon čega se tek dobija dozvola Ministarstva saobraćaja³. Mediji su u ovom periodu saznali da je predsednik Srbije od premijerke Ane Brnabić zatražio da se ukine odluka da se u vozila gradskog prevoza u Beogradu može ući samo sa personalizovanim kartama, odnosno da prevoz funkcioniše kao pre epidemije.

Sam Aleksandar Vučić formalno je na čelu kriznog štaba koji se bavi ekonomskim posledicama epidemije, ali na sajtu predsednik.rs nema ni pomena aktivnosti u vezi sa delovanjem tog kriznog štaba, već se mogu naći njegove izjave o zaraženima, bolesnima i umrlima (iako on nije član Kriznog štaba koji se bavi zdravstvenim pitanjima).

Kuroizitet iz ovog perioda je i najava iz kabineta predsednika da će u njegovo ime otvaranju nove laboratorije prisustvovati predsednica Vlade, čije je prisustvo u svojstvu predsednice Vlade već prethodno bilo najavljeno, zajedno sa prisustvom predsednika.

²https://transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Zahtev_gradu_Beogradu_-_nabavka_i_podela_10000_zastava.pdf
³https://transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Zahtev_MSP_-_odobrenje_kabineta_za_letove.pdf

Aleksandar Vulin, pored ogromne lične promocije, nije propuštao priliku da promoviše i Aleksandra Vučića, koga oslovljava isključivo kao "vrhovnog komandanta". Vulin je i dalje uporan u izdavanju saopštenja u kojima reaguje na aktuelnosti, često i na neproverene vesti objavljene u tabloidima. Na taj način on takođe (jednosmerno) debatuje sa opozicionarima, ambasadorima, stranim zvaničnicima. Najčešće je reč o temama koje nemaju veze sa nadležnostima ministra odbrane, ali se izjave na tu temu ipak mogu naći na sajtu Ministarstva.

Bizarnosti i kuroziteti zabeleženi su i na lokalnom nivou

U skladu sa vanrednim stanjem i proklamovanim ratom protiv virusa, objavljen je i **rat komarcima**, pa smo mogli da pročitamo da je gradonačelnik Novog Sada prisustvovao "smotri opreme i ljudstva" preduzeća koje zaprašuje komarce.

U Beogradu su se gradonačelnik i zamenik takmičili u promotivnim aktivnostima. U tom pogledu manje iskusni igrač, Zoran Radojičić, iskoristio je medijske napise o prisustvu virusa u vodi u Parizu da bi **posetio pogone Vodovoda** i saopštio da Beograđani nemaju razloga da brinu za kvalitet vode.

Već narednog dana, **pogone Vodovoda** posetio je i Goran Vesić i saopštio da je voda čista, bezbedna i kvalitetnija od mnogih flaširanih.

TS je zabeležila i nekoliko pozitivnih primera. Izdvajamo slučaj Niša, gde je na sajtu grada objavljeno više informacija o primljenim donacijama bez pominjanja funkcionera, svečanog prijema donacija i sličnih vidova promocije.

Mediji

Napominjemo da monitoring TS ne obuhvata pojavljivanja funkcionera na TV stanicama - gostovanja i izjave (ta pitanja pokriva monitoring organizacije Birodi). Međutim, tokom istraživanja smo, prilikom pretraga vesti, utvrdili da su pojedini **funkcioneri svakodnevno bili prisutni u TV emisijama, bilo kao gosti u programu, ili kroz izjave**. Pored Aleksandra Vučića, u tome se posebno isticao Goran Vesić. Tokom prve četiri nedelje vanrednog stanja, za 28 dana, na sajtu Grada Beograda prenete su vesti o 35 izjava i gostovanja Vesića na TV stanicama. Od toga 21 vest je poticala sa TV Pink. Ove vesti, odnosno aktivnosti nisu ušle u zbir aktivnosti funkcionera u pregledu TS, ali ih navodimo radi potpunije slike.

Predmet monitoringa TS, kao i u dva prethodna ciklusa, jeste analiza **koliko su funkcionerska kampanja, odnosno promotivne i druge aktivnosti funkcionera, dobile prostora** u centralnim informativnim emisijama pet TV stanica, a koliko su dobile stranačke promocije u zasebnom "izbornom bloku".

Za ovaj period kampanje (4-15. mart) posmatrali smo jedan dan - 9. mart i emitere RTS, N1, Prva, Studio B i Pink.

Rezultati su predstavljeni u tabeli:

Vesti od 9. marta 2020.	Trajanje u sekundama - ukupno		
	ukupno trajanje	trajanje izjava	broj priloga
Aktivnosti funkcionera			
Aleksandar Vučić (kao predsednik države)	2580	2039	11
Ana Brnabić	105	68	4
Ivica Dačić	57	25	2
Mladen Šarčević	180	152	5
Ostali funkcionerizbirno (uglavnom gradski i opštinski na Studiju B)	1169	496	12
Izborni blok			
Lista „Za našu decu“ i Aleksandar Vučićkao predsednik SNS	504	188	4
Ana Brnabić - debata o izborima	120	70	2
Lista SPS i JS	40	14	1
Lista Srpske radikalne stranke	161	65	4
Lista Saveza vojvođanskih Mađara	148	46	5
Lista „Za kraljevinu Srbiju“	15	0	1
Lista „Ujedinjena demokratska Srbija“	265	87	5

Detaljnija tabela, sa prikazom po posmatranim TV stanicama dostupna na sajtu TS⁴.

Drugi aspekti monitoringa koji sprovodi TS na ovim izborima

U ovom izbornom ciklusu, Transparentnost Srbija, pored funkcionerske kampanje i predstavljanja aktivnosti funkcionera i političkih aktera u centralnim informativnim emisijama, prati i **finansiranje izborne kampanje, aktivnosti državnih organa i lokalnih samouprava** u vezi sa finansiranjem izborne kampanje i zloupotrebom javne funkcije, **predizbornim programima u vezi sa borbom protiv korupcije**, i obezbeđivanjem transparentnosti, predstavljanje glavnih političkih aktera **na naslovnim stranicama** dnevne štampe i glavne teme na naslovnicama. U okviru toga, pratićemo da li su reforme propisa od značaja za izbore, koje su preduzete **uz obrazloženje da je potrebno ispuniti preporuke ODIHR**, donele neke promene u stvarnosti. Dosadašnji nalazi su predstavljeni u posebnom izveštaju.

Kada je reč o **monitoringu transparentnosti finansiranja izborne kampanje**, novina je to da će svi učesnici na izborima biće ocenjeni na skali od 1 do 5, na osnovu jasno definisanih kriterijuma, u šest oblasti. Specifičnost ovog monitoringa jeste da je fokus na podacima koji se objavljuju pre izbora, te da će i ocene biti saopštene pre održavanja izbora⁵.

⁴https://transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/funkcioneri_i_kandidati_u_vestima_9._mart_2020.xlsx

⁵<https://transparentnost.org.rs/index.php/sr/projekti/189-transparentnost-finansiranja-izborne-kampanje>